

шляхом пропонується збалансувати обмеження прав людини, які пов'язані із введенням у дію пропонованої презумпції, і цілі, яка буде переслідуватися таким способом, для проходження тесту на пропорційність нормою, яка буде ґрунтуватися на такій презумпції.

ВЕЧЕРОВА Є. М.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінального права,
кандидат юридичних наук, доцент

ТЕМПОРАЛЬНИЙ ВИМІР КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА: ОКРЕМІ МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПИТАННЯ

Час, на рівні із простором — це параметр, який дозволяє фіксувати кримінальне право в динаміці.

Не дивлячись на значущість часових координат виміру, методологія юриспруденції все ще залишається традиційно спрямованою на вивчення станів правової системи [1, с. 34].

Як видається, одна із причин наявного стану речей криється у недооцінці темпоральної проблематики в праві, особливо на галузевому рівні.

Зважаючи на вищезазначене, резонно звернути увагу на специфіку змістовного навантаження та утилітарності категорії «час» в соціо-гуманітарному знанні, що в подальшому надасть змогу максимально різновекторно здійснити системний аналіз кримінально-правової екзистенції.

Час — це форма послідовної зміни явищ і станів системи, котра характеризується набором ознак.

Зокрема, тривалість — кількісна сторона часу, а становлення, односторонність із минулого через зьоголення у майбутнє, незворотність — якісні його ознаки.

Час існує у двох вимірах: об'єктивному (за самою своєю природою і не залежно від жодного відношення до чого-небудь зовнішнього та суб'єктивному (продукт людської психіки, відлік якого ставиться у залежність від певних подій або явищ).

Специфікою тлумачення категорії «час» в соціо-гуманітарному знанні є те, що він розцінюється як фрактальне явище, що носить конвенційний характер та розпадається на певні підвиди (наприклад, соціальний, правовий тощо).

Так, соціальний час — це внутрішня тривалість суспільного життя, він вписаний у зовнішню по відношенню до нього тривалість природних процесів за наявності такого, що ховається під ними онтологічно «єдиного» фізичного часу і характеризується різноманітністю.

Різновидом соціального часу, котрий є складовою частиною правового хронотопу і невід'ємним атрибутом правової реальності виступає правовий час.

В літературі представлено спектр самих різних позицій щодо його функціональності.

Зокрема, Є. Ю. Догадайло пише про те, що «...категорія «час» належить одна із ключових ролей у виробленні форм нового раціоналізму в сучасній юриспруденції» [2, с. 4].

З точки зору О. В. Пушняка, «...пізнання часової форми суспільних процесів у правовій сфері створює можливість глибше осягнути динаміку наявних перетворень, по-новому підійти до розв'язання проблем сучасної правової дійсності» [3, с. 4].

На думку К. Є. Сігалова, темпоральні параметри права дозволяють зрозуміти право у його динаміці, а головне — прогнозувати його розвиток [4, с. 12].

І. Г. Оборотов абсолютно справедливо робить висновок про те, що «...час є не тільки зручним інструментом для фіксації або вимірювання тривалості юридичних фактів. Це — також і середовище, в якому перебуває право, вимір правової реальності, елемент, що забезпечує правову наступність; він характеризує не лише явища зовнішнього світу, але є найважливішою складовою правової свідомості» [5, с. 4].

Відносно характеру взаємозв'язків права і часу, то слід паголосити, що вони носять двосторонній паритетний характер.

Право і час — рівноправні «партнери». Час розміщує право у собі, право ж об'єктивує і формалізує час [6, с. 90].

Крім очевидного впливу часу на правову реальність варто вказати й на намагання людини маніпулювати часом за допомогою права.

Як вірно зазначає П. М. Рабінович, право регулює не час як такий, а темпоральні параметри діяльності: її тривалість, швидкість та ін., функціонуючи як один із засобів, інструментів освоєння часу [7, с. 3–4].

Таким чином, представляється можливим резюмувати, що з методологічної точки зору темпоральний вимір кримінального права падає можливість послідовно розглянути два блоки питань: час як параметр оцінки модифікації кримінального права (через аналіз «минулого», «теперішнього» і прогнозування «майбутнього» кримінального права) та зворотній вплив кримінального права на час за допомогою хронометражу останнього у чинному кримінальному законодавстві України.

Список використаних джерел

1. Оборотов Ю. Н. Изменение парадигмы методологии юриспруденции / Ю. Н. Оборотов // Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». – 2013. – Т. 13. – С. 32–40.
2. Догадайло Е. Ю. Время и право: теоретико-правовое исследование: автореф. дис. на соиск. учен. степени докт. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теория

- и история права и государства; история учений о праве и государстве» / Е. Ю. Догадайло. – М, 2013. – 55 с.
3. Пупняк О. В. Право і час: Монографія. Харків: Видавництво «ФІНН», 2009. – 176 с.
 4. Сигалов К. Е. Среда права: автореф. дис. на соиск. учен. степени докт. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теория и история права и государства; история учений о праве и государстве» / К. Е. Сигалов. – М, 2010. – 57 с.
 5. Оборотов І. Г. Темпоральні грані права: Монографія. – Миколаїв: ТОВ «Фірма «Ліоп», 2009. – 230 с.
 6. Юрашевич Н. М. Свойства времени в позитивном и естественном праве / Н. М. Юрашевич // Государство и право. – 2013. – № 3. – С. 89–94.
 7. Рабінович П. Час у праві (темпоральні властивості як об'єкт правового регулювання) / П. Рабінович // Вісник Академії правових наук України. 1999. № 3. С. 3–13.

ГУРТОВЕНКО О. Л.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінального права,
кандидат юридичних наук, доцент

ПРИРОДНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗЛОЧИННОЇ ПСИХІЧНОЇ ШКОДИ

Кримінальний кодекс України [1], як і кримінальне право різних держав, передбачає чимало складів злочинів, які включають такий вид наслідків, як психічна шкода, а також хоча і не включають такий вид наслідків, але вчинення злочину може потягнути за собою настання таких наслідків. Визначення того, до якого виду зазначених наслідків — матеріальних або нематеріальних — відноситься кримінальна пасильницька психічна шкода, має не лише теоретичне значення (падання можливості задовольнити прагнення людей пізнавати світ, усвідомлювати, з яким явищем людина і людство мають справу), а й практичне значення в сферах створення, тлумачення юридичних положень, кваліфікації поведінки осіб на підставі юридичних положень і реалізації юридичних положень. Існує потреба розуміти, наскільки небезпечною є психічна шкода на певному етапі розвитку людства, щоб адекватно реагувати на її завдання, скажімо, призначати адекватне покарання, надавати адекватні права та ефективну допомогу потерпілим від вчинення злочинів.

Серед філософів і представників традиційної науки існують різні підходи до того, що являє собою психіка людини. Можна запропонувати, зокрема, такі версії: 1) психіка людини (далі — ПЛ) зводиться до явищ в головному мозку людини; 2) ПЛ складається із базису — явищ в